

Historie péče a vzdělávání u sluchově postižených

- charakteristické neustálé **hledání cesty k efektivnímu vzdělávání**
- podle **Aristotela** jsou hluchí méně vzdělavatelni než slepí – ovlivnil názor na vzdělávání SP do budoucna
- **Platón** upozorňuje na dorozumívání sluchově postižených mezi sebou – tzv. posunky

„Kdybychom vůbec neměli hlas ani jazyk a chtěli bychom jeden druhému ukázat některé věci, nezkusili bychom to stejně, jako to dělají němí, ukázat rukama, hlavou a zbytkem těla?“

Španělsko (období 16. století) – obd. preceptorátu – individuální výuka SP

- **Pedro Ponce de Leon**

mnich benediktinského kláštera, vychovatel dětí šlechtické rodiny de Velasco

- **Juan Pablo Bonet** - v roce 1620 uveřejnil první knihu o vzdělávání sluchově postižených popisuje tvoření jednotlivých hlásek, výstavba řeči probíhá za podpory písma, ve vyučování převládá prstová abeceda

Anglie (období 17. století)

- **John Wallis**

je považován za zakladatele vědecké fonetiky, byl profesorem na univerzitě v Oxfordu

Francie (období 18. století)

- **Jacob Rodriguez Pereira**
 - je ovlivněn spisy Boneta, Wallise, Ammana
 - vyvozuje mluvu prostřednictvím vibrací, cvičení zbytků sluchu (k tomu využívá sluchových trubic)

Francie - 18. století

-na přelomu roku **1769/70** byl v **Paříži** založen 1. ústav pro „hluchoněmé“

- **Charles Michel de l'Eppé (Abbé de l'Eppé)**

výjimečný člověk, vystudoval práva, stal se knězem, vzdělával chudé, poznatky předával svým nástupcům, vycházel ze staré teze – **sluch nahradit zrakem** (nyní metoda kompenzace), využíval metodické znaky, vizualizoval mluvený jazyk.

Další ústavy v Evropě:

- **Paříž** – 1770
- **Lipsko** – 1778
- **Vídeň** – 1779

- **Řím** – 1784
- **Praha** – 1786 (Pražský ústav pro „hluchoněmé“ byl pátým ústavem v Evropě, prvním ředitelem byl páter **Karel Berger**)
- **Brno** – 1832

Německo

- **Samuel Heinicke**
- působil v ústavu pro neslyšící děti, založen r. 1778

Poměry v českých zemích (18. – 19. století)

- **Petr Veselský** - jako první vyučoval česky (až od roku 1832 se začalo vyučovat česky), přítel K.H.Borovského, J.K.Tyla
- **Václav Frost** – přítel **F. M. Hilla**, spolupráce s ním měla přímý vliv na metodiku jeho práce, zachovává přirozenou posunkovou řeč, vývoj řeči u SP má probíhat přirozeně, beze skoků – „*Frostova kombinovaná metoda*“, znakový jazyk využíval při výuce náboženství
- první české učebnice pro neslyšící–př. slabikář, čítanka, 3 sešity mluvnických cvičení–**Václav Koťátko**.
- **Karel Malý** – jeden z nejvýznam. českých učitelů neslyšících
- další ústavy pro SP založeny např. v Českých Budějovicích, Hradci Králové, Litoměřicích, Ivančicích...

Milánský kongres r.1880

- vyvrcholil spor zastánců orální metody a metody využívání posunkové řeči – přednost dána **čisté artikulační metodě**, výsledek hlasování 160:4

Účastníci kongresu usnesli :

„Berouce v úvahu nezpochybnitelnou nadřazenost mluvy nad znaky při znovu -zařazování neslyšících do společnosti a ve snaze poskytnout jim perfektnější znalost jazyka, prohlašují že orální metoda musí být preferována nad znaky ve vzdělávání a výchově hluchoněmých.“

- odpůrci orální metody argumentují tím, že bez užití posunků a písma dochází k verbalismu a didaktickému materialismu

Období po milánském kongresu

- Georg Forchhammer (Dánsko) - na pomoc odezírání vyvinul systém značek (man–orální systém)- Hand–Mund Systém
- Viktor Urbantschitsch (Rakousko) - soustavné cvičení zbytků sluchu, podle něj „jen 3% žáků nelze akusticky probudit“
- Friedrich Bezold (Německo) -instrumentarium pro vyšetření sluchu, užíval sluchových trubic a zvukových hraček

Velká Británie

- MŠ Manchester, rok 1920 – počátky rané péče, spolupráce s rodiči
- A. Ewing – ve 20. letech založil kliniku, od r. 1928 vyšetřováno pomocí audiometru, ve 30. letech se přecházelo na elektroakustické pomůcky.
- G. Ewingová – věnovala se rané péči SP dětí, prokázala, že děti potřebují sluchadla v co nejranějším věku, metoda *Listening – Reading – Speaking*. Manželé Ewingovi publikovali řadu odborných knih, založili nový vědní obor – audiologie.

USA

- John Spencer Tracy -hollywoodský herec, měl neslyšícího syna, v r. 1942 založil v Los Angeles kliniku – bezplatné poradenské centrum pro rodiče SP dětí, vědecké středisko.
- *Tracyho korespondenční kurzy* – byly přeloženy do 16 světových jazyků
- **Gallaudet College** – r. 1894 ve Washingtonu

Nizozemí

- Antonius van Uden – ústav v Sint Michielsgestel, metoda soustavného vyučování mluvení ve věku od 3,5 let. Vychází se z rozhovoru matky s dítětem. Důležitá je „prevence hluchoty“ – zabránění ztráty zájmu o svět zvuků.

.....

Doporučená literatura:

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1.* Praha: Septima, 1997.

POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících.* Brno: Paido, 1996.

POTMĚŠIL, M. *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených.* Praha: Fortuna, 1999.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených.* Praha: Karolinum, 2002.